

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2014 r. , w sprawie I C 723/13 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi zasądził od Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego Ł. na rzecz W. S. kwotę 2.614,62 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lipca 2013 r. oraz kwotę 748 zł tytułem zwrotu kosztów procesu .

Sąd Rejonowy ustalił , że w dniu 22 października 2012 r. powód W. S. złożył w Urzędzie Skarbowym Ł. deklarację podatku od towarów i usług (...) -7 za miesiąc wrzesień 2012 r. z kwotą do wpłaty 60.679 zł. Następnie w dniu 25 października 2012 r. złożył korektę tej deklaracji z kwotą do wpłaty 57.073 zł. W związku z brakiem wpłaty zadeklarowanej kwoty w dniu 06 listopada 2012 r. pozwany Naczelnik Urzędu Skarbowego Ł. wystawił upomnienie nr UP 21 333/12, które powód otrzymał 09 listopada 2012 r. Następnie w dniu 19 listopada 2012 r. pozwany wystawił tytuł wykonawczy nr (...) i w dniu 22 listopada 2012 r. przekazał go zgodnie z właściwością miejscową do prowadzenia egzekucji administracyjnej Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Z.. W dniu 23 listopada 2012 r. tytuł wykonawczy został przyjęty do realizacji. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Z. wszczął postępowanie egzekucyjne i zawiadomieniami z dnia 10 grudnia 2012 r., dokonał zajęcia wierzytelności na rachunkach bankowych powoda prowadzonych przez Bank (...) oraz Bank (...) S.A.

Powód posiada w tych bankach rachunki bankowe firmowe oraz prywatne. (...) Banku (...) S.A. i w Banku (...) S.A. posiadał rachunki bankowe firmowe, a dodatkowo w Banku (...) posiadał konto firmowe dewizowe.

Powód spłacał podatek VAT w ratach, gdyż należne mu kwoty od firmy (...) otrzymywał z opóźnieniem 3-4 miesięcy. O tym fakcie na bieżąco powód informował pozwanego, bo należne od firmy (...) pieniądze powód chciał przelać pozwanemu na poczet zaległego podatku VAT za miesiąc wrzesień 2012 r. W dniu 4 grudnia 2012 r. powód uregulował całą należność główną wraz z odsetkami z należnymi na dzień zapłaty z przedmiotowego tytułu wykonawczego. Wiedział o tym dział rozliczeń podatku VAT w pozwanym Urzędzie Skarbowym Ł., w którym tego dnia obliczono powodowi w tym dziale należną na dzień zapłaty kwotę odsetek.

W dniu 05 grudnia 2012 r. na rachunku bankowym pozwanego zaksięgowana została dokonana dzień wcześniej przez powoda wpłata w kwocie 57.959 zł tytułem podatku VAT za miesiąc wrzesień 2012 r. Pozwany zaksięgował w swoich dokumentach tą kwotę w dniu 13 grudnia 2012 r. Dokonana wpłata została przekazana na rachunek bankowy właściwy dla rozliczeń tego podatku dla wszystkich podatników. Wpłata przekazywana jest w tzw. wyciągu najwcześniej następnego dnia od wpłaty wraz z pozostałymi wpłatami. Wpłata ta nie ujawnia się automatycznie pod indywidualnym kontem podatnika (kartą konta). Aby doszło do zaksięgowania wpłaty należy m.in. wprowadzić wszystkie bankowe dowody wpłat /bankowe dowody zwrotu do wewnętrznego systemu księgowego urzędu, a następnie dokonać uzgodnień wyciągu, który musi być zgodny z otrzymanym zbiorczym wyciągiem.

W dniu 4 grudnia 2012 r., gdy powód spłacał należność w Urzędzie Skarbowym Ł. nie został poinformowany o wszczęciu przeciwko niemu egzekucji administracyjnej. Zawiadomienie w tym przedmiocie otrzymał w dniu 16 grudnia 2012 r. lub 18 grudnia 2012 r. W dniu 18 grudnia 2012 r. powód przedstawił Naczelnikowi Wydziału Egzekucji w Urzędzie Skarbowym w Z. potwierdzenie wpłaty należnego podatku VAT z dnia 4 grudnia 2012 r. prosząc o wstrzymanie egzekucji. Powiedziano mu, że Urząd Skarbowy w Z. nie dostał stosownej informacji od Urzędu Skarbowego Ł. o uregulowaniu tej kwoty. Dzień lub dwa dni później, czyli 19 lub 20 grudnia 2012 r. wszystkie rachunki bankowe powoda były już zablokowane. Był to okres przedświąteczny i powód został bez pieniędzy. Pieniądze na święta musiał pożyczyć od innych.

Pismem z dnia 13 grudnia 2012 r. wysłanym przez Naczelnika Urzędu Skarbowego Ł. w Ł. w dniu 17 grudnia 2012 r., doręczonym Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Z. w dniu 18 grudnia 2012 r. pozwany dokonał aktualizacji tytułu wykonawczego do kwoty 0,00 zł z uwagi na wpłatę podatnika z dnia 04 grudnia 2012 r. W dniu 20 grudnia 2012 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Z. przesłał do ww. banków pisma o uchyleniu zajęcia rachunków bankowych.

W dniu 21 grudnia 2012 r. z rachunku walutowego powoda (...) została pobrana kwota 10.700,25 USD w celu spłaty zajęcia egzekucyjnego Naczelnika Urzędu Skarbowego w Z.. Kwota została przewalutowana po kursie 2, (...) i wyniosła 31.794,20 zł. Nadto rachunek bankowy powoda został obciążony kwotą 60 zł za przelew E. do innego banku – na rachunek bankowy Urzędu Skarbowego w Z..

W dniu 28 grudnia 2012 r. na rachunek bankowy powoda złotówkowy nr (...) została przelana kwota 31.735,20 zł przez Urząd Skarbowy w Z. tytułem zwrotu należności przekazanych w toku egzekucji. W dniu 28 grudnia 2012 r. w Banku (...) S.A. obowiązywał kurs sprzedaży dolara 3, (...).

W dniu 28 grudnia 2012 r. Bank (...) S.A. przekazał Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Z. z rachunku bankowego powoda kwotę 605,89 zł.

W związku z realizacją zajęcia z rachunku bankowego firmy (...) na rzecz Urzędu Skarbowego w Z. pobrana została przez Bank (...) S.A. z siedzibą w W. opłata w wysokości 112 zł, zgodnie z „Taryfą Prowizji i opłat dla firm”. Nadto, za wystawienie zaświadczenia na potrzeby niniejszego postępowania stwierdzającego pobranie opłaty 112 zł z rachunku bankowego powoda, bank ten pobrał od powoda opłatę w wysokości 30 zł.

W związku z aktualizacją tytułu wykonawczego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego Ł. z dnia 17 grudnia 2012 r. w dniu 29 grudnia 2012 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Z. zwrócił na rachunek bankowy powoda w (...) kwotę 31.735,20 zł oraz kwotę 12.619,24 zł. W dniu 14 stycznia 2013 r. Bank (...) zwrócił na rachunek powoda kwotę 605,89 zł.

W dniu 31 grudnia 2012 r. Bank (...) S.A. pobrał z rachunku bankowego powoda kwotę 183,90 zł tytułem odsetek od nieterminowej spłaty karty kredytowej (...)/S. za okres od 01 do 31 grudnia 2012 r.

W dniu 01 stycznia 2013 r. Bank (...) S.A. pobrał z rachunku bankowego powoda kwotę 176,41 zł tytułem odsetek od nieterminowej spłaty karty kredytowej V. za okres od 02 grudnia 2012 r. do 01 stycznia 2013 r.

Pismem z dnia 17 lipca 2013 r. doręczonym pozwanemu w dniu 18 lipca 2013 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty odszkodowania w łącznej kwocie 2.614,62 zł spowodowanej zwłoką pozwanego w przekazaniu informacji o spłacie przez powoda zaległości podatkowej organowi egzekucyjnemu. Po zwrocie przez organ egzekucyjny pieniędzy, powód nie otrzymał zwrotu w dolarach tylko w złotych. Aby odkupić kwotę, która została przewalutowana musiał zapłacić wyższą kwotę, aby otrzymać taką samą ilość dolarów amerykańskich. Reszta żądanej kwoty to koszty bankowe, koszty przelewów.

Powód nie składał formalnie do Urzędu Skarbowego Ł. wniosku o prolongatę lub rozłożenie na raty podatku VAT. Nie składał też wniosku o wstrzymanie egzekucji.

Apelację od tego wyroku złożyła strona pozwana . Zarzuciła Sądowi Rejonowemu naruszenie prawa materialnego tj. art. 417 § 1 k.c. poprzez jego zastosowanie w sytuacji gdy nie zaistniały przesłanki w tym przepisie wskazane; § 9 ust 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji – poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji , że przepis ten nie został zastosowany przez pozwanego ; błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu , że wierzyciel nie zawiadomił niezwłocznie organu egzekucyjnego o zapłacie należności . W konkluzji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów procesu .

Sąd Okręgowy zważył,

co następuje :

Apelacja jest bezzasadna . Nie można przyjąć , jak twierdzi apelacja , że w sprawie doszło do błędu w ustaleniach faktycznych . Fakty bowiem w sprawie było bezsporne . Natomiast kwestia , czy pozwany niezwłocznie zawiadomił organ egzekucyjny o dokonanej przez powoda wpłacie nie należy do sfery faktów ale ich interpretacji .

Bezasadny jest zarzut naruszenia przepisu art. 417 k.c. Kwestię tę szczegółowo i prawidłowo wyjaśnił Sąd Rejonowy. Jak wskazał: podstawą (zasadą) odpowiedzialności Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego jest niezgodność z prawem działania lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Nie jest to odpowiedzialność na zasadzie winy. Do przyjęcia odpowiedzialności administracyjnego organu egzekucyjnego wystarcza sama niezgodność z prawem działania lub zaniechania organu. Przez działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem należy rozumieć niezgodność z normami prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP, tj. z Konstytucją, ustawami ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a także niezgodność z prawem Unii Europejskiej. W wyroku z dnia 23 września 2003 r. (K. 20/2002, LexPolonica nr 363358, OTK ZU 2003, nr 7, poz. 76) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że niezgodność z prawem należy ujmować obiektywnie, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Niezgodności tej nie można natomiast ujmować jako działania niezgodnego z normami obyczajowymi i moralnymi, określanymi mianem zasad współżycia społecznego lub dobrych obyczajów. Rozważając kwestię bezprawności w piśmiennictwie wskazuje się na celowość odwołania się do art. 7 Konstytucji RP, wedle którego organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa (E. Gniewek, Kodeks cywilny, Komentarz, wyd. C.H. Beck, 2006). Tak sformułowana zasada legalności działania organów władzy publicznej nakazuje oceniającemu działanie lub zaniechanie tych organów dokonywać tego każdorazowo w kontekście norm prawnych regulujących dany stosunek publicznoprawny łączący jednostkę z państwem. Zasadniczym kryterium bezprawności będą więc konkretne normy prawne. Jednocześnie podkreśla się, że zobowiązaniowy stosunek odszkodowawczy powstający zgodnie z art. 417 § 1 k.c. jest efektem bezprawności zaistniałej w sferze publicznoprawnej, nie zaś na gruncie stosunków cywilnoprawnych. Bezprawność z art. 417 § 1 k.c. nie jest bowiem elementem stosunku cywilnoprawnego, lecz stosunku publicznoprawnego. Przyjąć też należy, że przedmiotem deliktu organu władzy publicznej może być jedynie naruszenie konkretnej normy nakazującej (lub zakazującej) dokonywania określonych czynności w określonej sytuacji procesowej, nie zaś ogólne cele postępowania i postulaty. W judykaturze i doktrynie ugruntowany jest pogląd, że odpowiedzialność za zaniechanie działania przez władzę publiczną powstaje tylko wówczas, gdy narusza skonkretyzowany w przepisach prawa obowiązek, którego wykonanie wyłączyłoby powstanie szkody. Naczelnika urzędu skarbowego należy zaliczyć do organów władzy publicznej. Jako organ egzekucyjny wykonuje on bowiem powierzone przez ustawę zadania przymusowej egzekucji administracyjnej należności pieniężnych i uprawniony jest do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych (art. 19 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji). W drugiej kolejności należało rozważyć podnoszony w pozwie zarzut opieszałości pozwanego w przekazaniu organowi egzekucyjnemu informacji o spłacie przez powoda całej należności objętej administracyjnym tytułem wykonawczym. Zgodnie z przepisem art. 7 § 3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji stosowanie środka egzekucyjnego jest niedopuszczalne, gdy egzekwowany obowiązek o charakterze pieniężnym lub niepieniężnym został wykonany albo stał się bezprzedmiotowy. Z przepisu tego można wywieść, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie stoi na przeszkodzie dobrowolnemu wykonaniu obowiązku przez zobowiązanego. Omawiana zasada obliguje organ egzekucyjny do umorzenia postępowania egzekucyjnego (także z urzędu), gdy wiadomość o wykonaniu obowiązku do niego dotrze. Ponieważ wykonanie obowiązku - zgodnie z art. 7 § 3 u.p.e.a. - czyni zastosowanie środka egzekucyjnego niedopuszczalnym, jest to również jedna z podstaw obligatoryjnego umorzenia tego postępowania (zob. art. 59 § 1 pkt 7 u.p.e.a.). Odpowiednikiem powyższego obowiązku organu egzekucyjnego w zakresie obowiązków wierzyciela jest przepis §9 ust. 1 pkt 1) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U.2001.137.1541 t.j. ze zm.) który stanowi, że wierzyciel niezwłocznie zawiadamia organ egzekucyjny o każdej zmianie wysokości należności objętej tytułem wykonawczym wynikającej z jej wygaśnięcia w całości lub w części oraz podaje datę powstania zmiany i jej przyczynę. Ustawodawca w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji nie definiuje pojęcia niezwłocznie, dlatego Sąd odwołał się w tym zakresie do poglądu wyrażonego przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w G. w wyroku z dnia 22 kwietnia 2008 r. I SA/Gd (...), który dokonał właściwej w ocenie Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę wykładni pojęcia „niezwłocznie”. Wojewódzki Sąd Administracyjny we wskazanym orzeczeniu stwierdził, że „Mając na uwadze zarówno wykładnię językową jak i celowościową pojęcie niezwłocznie winno być rozumiane przez odbiorcę tej normy prawnej, a więc i przez wierzyciela w taki sposób, aby chronił i jego interesy; niezwłocznie oznacza więc dokonanie danej czynności w czasie, który jest w danej sytuacji faktycznej i prawnej czasem właściwym. Tym samym pod pojęciem niezwłocznie nie należy

doszukiwać się odniesienia jedynie do potocznie rozumianego stwierdzenia - bez zbędnej zwłoki, czy do oznaczenia czasokresu (np. 7 dni). Pojęcie niezwłocznie w postępowaniu egzekucyjnym w administracji winno być rozumiane jako działanie natychmiastowe”. W rozpoznawanej sprawie ustalono, iż powód – nie mając świadomości wszczęcia przeciwko niemu egzekucji w dniu 4 grudnia 2012 r. uiścił całą zaległość podatkową wraz z odsetkami za zwłokę oraz kosztami upomnienia. O powyższym fakcie wiedzieli pracownicy działu rozliczeń podatku VAT pozwanego urzędu skarbowego, którzy wyliczyli powodowi wysokość odsetek na dzień zapłaty. Nadto, w dniu 05 grudnia 2012 r. pieniądze te zostały zaksięgowane na rachunku bankowym pozwanego. Mając wiedzę na temat realizacji przez powoda całego zobowiązania objętego tytułem wykonawczym skierowanym do egzekucji pozwany nie podjął żadnych szczególnych kroków w celu zapobiegnięcia ewentualnej szkody, która mogła zostać wyrządzona powodowi. Pomimo szczególnej sytuacji i znacznej kwoty objętej egzekucją, pozwany nie nadał sprawie szczególnego biegu, lecz toczyła się ona zwykłym trybem. Konsekwencją tego było zaksięgowanie kwoty zapłaconej przez powoda na jego „karcie kontowej” dopiero w dniu 13 grudnia 2012 r. Podnoszone przez pozwanego okoliczności, iż możliwości kadrowe pozwalały na zaksięgowanie dokonanej zapłaty na „karcie kontowej” powoda dopiero 13 grudnia 2012 r. mogłyby mieć znaczenie w sytuacji, gdyby odpowiedzialność pozwanego opierała się na przesłance winy. Okoliczności subiektywne nie mają jednak znaczenia w przypadku, gdy przesłanką odpowiedzialności pozwanego jest wyłącznie bezprawność. Trudno byłoby sobie wyobrazić, aby powoda miały obciążać konsekwencje finansowe ewentualnych braków kadrowych organów publicznych, na które nie ma przecież żadnego wpływu. Gdyby pozwany chciał postępować zgodnie z przepisami prawa, w tym przypadku „zasadą niezwłocznego zawiadomienia organu egzekucyjnego o każdej zmianie wysokości należności objętej tytułem wykonawczym”, powinien on powiadomić o zapłacie organ egzekucyjnym wszelkimi możliwymi sposobami, nie wyłączając drogi elektronicznej – mailem, jak i faksu. Skorzystanie z takich sposobów porozumiewania się na odległość pozwoliłoby organowi egzekucyjnego wstrzymać się ze sporządzeniem zawiadomień o zajęciu wierzytelności z rachunków bankowych powoda w bankach (...) S.A. oraz Banku (...) S.A. Organ egzekucyjny sporządził je bowiem dopiero 10 grudnia 2012 r. Co więcej, z dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że pomimo sporządzenia w dniu 13 grudnia 2012 r. (w czwartek) aktualizacji tytułu wykonawczego, dokument ten został wysłany do organu egzekucyjnego dopiero w dniu 17 grudnia 2012 r. (w poniedziałek). Gdyby list polecony został nadany jeszcze tego samego dnia, gdy sporządzono dokument, organ egzekucyjny mógłby go otrzymać jeszcze dnia następnego- 14 grudnia 2012 r. (skoro list polecony wysłany 17 grudnia, Naczelnik Urzędu Skarbowego w Z. otrzymał 18 grudnia) i wysłać stosowne pisma do banków jeszcze tego samego dnia.

Te rozważania Sądu Rejonowego, Sąd Okręgowy przyjmuje za własne .

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację , a o kosztach postępowania apelacyjnego orzekł na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c.